

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

Leto XXV. - Štev. 7-8 (809-810)

T R S T - 27. aprila 1973

100 lir

PRED NOVIMI VOLITVAMI

Deželni svet druge mandatne dobe je zasedal zadnjič 19. t.m. Deželne volitve za izvolitev novega — tretjega — deželnega sveta so napovedane za prihodnji 17. junij, to pomeni, da smo že v polni volilni bitki. To dejstvo nam nalaga mnoge naloge. V prvi vrsti smo bili poklicani, da izdelamo obračun dela v deželnem svetu. To nalogo smo že opravili, med drugim tudi z deželno konferenco naše partije, na kateri smo prišli do zaključka, da je bilo delo in prizadevanje skupine svetovalcev KPI vsestransko pozitivno, ker niso nikdar zapravili niti trenutka v borbi za demokratizacijo deželne ustanove in njenega delovanja, za pravilno rešitev mnogih, velikih in majhnih odprtih vprašanj.

Pozitivno delo naše skupine, ki je težilo za tem, da se ustvarijo novi pogoji za vsestranski demokratični razvoj naše dežele z odpravo centralističnih in birokratskih struktur ter za načrtno izvajanje tistih členov statuta, ki pogojujejo uveljavljanje krajevnih ustanov preko novih nalog in z ustreznimi finančnimi sredstvi. Za pereča gospodarska vprašanja in za njihovo rešitev smo komunisti predlagali in zahtevali novo politiko, ki bi se morala naslanjati na združništvo, obrtništvo ter na male in srednje industrije. Nehati bi morali s politiko v korist monopolističnega kapitala, najsibo ta industrijski ali kmetijski. Naša skupina si je prizadevala.

DUŠAN LOVRIHA

(Nadaljevanje na 12. strani)

Naš Prvi maj

PRVI MAJ - mednarodni praznik dela. Dan borbe za pravico delovnih ljudi, za mir in svobodo. Pri nas je Prvi maj obenem tudi dan zmage nad temnimi silami, dan zmage nad fašizmom in nacizmom. Še vedno je in bo dokler bo potrebno, dan aktivnega antifašizma.

* * *

Pred dnevi smo po vsej deželi slovesno proslavljali obletnico protifašistične vstaje. Poudarjena je bila zvestoba idealom odporništvu in osvobodilnega gibanja. Ponovljenje bila zaobljuba, da bomo nadaljevali po začrtani poti antifašizma, svobode, demokracije.

Fašizem je bil premagan a ne zatrt. Še vedno skuša dvigniti svojo potuhnjeno glavo. Še vedno so tudi sile, ki so ga pripravljene podpreti. Vsemu temu moramo reči odločno: NE! Fašizma nikoli več!

Začela se je akcija za zbiranje podpisov na peticijo, ki zahteva ropust še obstoječih fašističnih organizacij. Izpričajmo svoj antifašizem, svojo privrženost osvobodilnemu gibanju in načelu demokracije tudi s tem, da podpisemo peticijo! S tem se bomo najbolje pridružili prvomajskemu manifestiranju.

Partizani, žene in mladina, aktivisti, prosvetni in kulturni delavci, sodelujte v akciji zbiranja podpisov; seznanite slehernega dobro hotedečega človeka z vsebino peticije, povejte mu, kakšna je njegova današnja dolžnost.

* * *

Pred nami so deželne volitve. Tudi od izida teh volitev bo v marsikaterem pogledu odvisna naša prihodnost. Sile reakcije; sile, ki sprejemajo podporo starih in novih fašistov, morajo prejeti to, kar so si s svojim početjem zaslužile. Naša dežela potrebuje mir, da bo razvijala gospodarstvo, ki naj omogoči vsem deželanom delo v domačem kraju in ki naj torej odpravi bolečo rano izseljevanja. Ta rana je prav za nas Slovence še posebno boleča, saj občutno hromi en del našega narodnega telesa - Slovensko Benečijo.

Politika deželne levosredinske vlade je bila neuspešna. Falirala je. Od nas volilcev je odvisno, kakšna bo nova politika, od nas je odvisen preokret v tisto smer, ki vodi k resnični obnovi dežele, k dejanski ustanovitvi dežele, v kateri ne bo diskriminacije in ki bo dejanski izraz načel, ki izhajajo iz republiške ustave, to je iz načel odporništvu in osvobodilnega boja, resnične demokracije, razvoja in blaginje.

Federacija CGIL, CISL in UIL je izdala letak, v katerem je pozvala delavce, naj se odločno upro fašističnim provokacijam in vsem poskusom fašistov, da bi ustvarili zmedo in nered v državi. Po zločinskem atentatu v Milanu so tržaški delavci demonstrirali

5. deželna konferenca KPI

Na deželni konferenci KPI je tovariš Antonino Cuffaro podal izčrpno poročilo o obstoječem položaju v deželi in o številnih vprašanjih, ki živo zanimajo to deželo. V poročilu je analiziral razne aspekte deželne politike ter nakazal smernice za izhod iz krize, v katero je Furlanija-Juljska krajina zašla zaradi zgrešene politike vladajoče koalicije. Izbrali smo nekatera poglavja iz tega poročila in jih objavljamo.

ANTONINO CUFFARO

Prestizj dežele moramo obnoviti.

Za Furlanijo-Juljsko krajino bi ustanovitev dežele s posebnim statutom lahko pomenila ugodno priložnost za preusmeritev in rešitev nekaterih pomembnih vprašanj, kot je npr. vprašanje slovenske narodnostne manjšine.

Voditelji Krščanske demokracije in njihovi zavezniki v koaliciji levega centra so izbrali drugo pot, izbrali so pot, ki je sprevačala ustavno zamisel in spremenila deželo v izvršni organ osrednje vlade in njene politike. To moramo pripisati izbiri glede splošnega razvoja v deželi, ki je v bistvu izbira zmernega značaja, kulturno in socialno nazadnjaška.

Krščanska demokracija prevladuje s silo v koaliciji, kar ustvarja negativne posledice tudi v odnosu do krajevnih uprav, katerim se zanika ali omejuje avtonomija. Negativno se ta odnos izraža tudi med ljudskimi množicami, ki čutijo, da so odtujene od vsake pomembne izbire.

Od tod torej največja škoda, ki jo je povzročil način upravljanja dežele, in negativna posledica na gospodarski in družbeni razvoj. Vse to vodi k izgubi prestiža deželne ustanove, ki ga moramo mi, komunisti, obnoviti.

Čemu se demokristjani in njihovi zavezniki pritožujejo, če dejavnost

Iz uvodnega poročila, ki ga je imel tajnik deželnega komiteja inž. Antonino Cuffaro

deželnih organov ne vzbuja močne odmevnosti v javnem menju? To je vendar posledica njihove politike, ki krši načela samostojnosti.

Likvidatorska stališča, ki zadevajo specifične značilnosti dežele.

Mi menimo, da je tak odnos napačen, demokristjani pa se z njim celo hvalijo. Večkrat smo npr. izjavljali — in tudi pred predsednikom republike — da je Furlanija-Juljska krajina zadnja dežela s posebnim statutom in ... prva rednega značaja. Ta stavek pa je lahko razumeti, če ga ocenjujemo iz političnega zornega kota. Likvidacija vseh specifičnih posebnosti dežele ni zadevala rabo tega ali onega izraza.

Tako so se odpovedali pravici obravnavanja in reševanja vprašanj slovenske manjšine, kot se niso lotili nesorazmerij med področji, stalnega izseljevanja, odpravljanja krivic, kar v bistvu pomeni, da so se odpovedali uresničevanju ustavnih določil.

To, da so se odpovedali «posebnosti», smo v naši deželi drago plačali: zaradi tega se odpovedujemo finančnim sredstvom za razvoj, ki jih omenja člen 50 deželnega statuta. Tudi to leži med vzroki gospodarske nerazvitosti in nenehnega izseljevanja.

Res je, da leži že dali časa v neredalih parlamenta deželni zakonski osnutek, s katerim se v celoti ne strinjamo, kar zadeva strukturo in znesek izrednih prispevkov, se pa kljub temu zavzemamo, da bi ga parlament odobril. Kljub vsemu leži ta osnutek v predalih ljudi, ki sedijo v vodstvu Krščanske demokracije skupaj z Berzantijem, in drugimi.

Odpoved načelu samostojnosti je pomenila tudi indifferenco pri razpravah o državnih gospodarskih načrtih itd.; še več, odsotnost pri definiciji načrtov velikih javnih podjetij, kot so IRI, Fincantieri, Finmare. Te družbe so v naši deželi uničile cele tovarne, združevale podjetja, kradle ladje, odpovedovale naročila in kršile dane obljube.

Tako se razkrajajo gorska področja, gornja Furlanija, Trst doživlja

propad svojega gospodarstva, hromitev pristanišča in sedaj mu odvezemajo ladje ter omejujejo dejavnost Lloyda. Kopičijo se zamude in neizpolnjene obveze.

Kar nas najbolj prizadene je to, da deželna vlada noče upoštevati zahtev in potreb deželnega gospodarstva, se ne zaveda vsedržavne dimenzije tržaškega vprašanja in drugih industrijskih situacij.

Ugotavljamo, da je odnos do krajevnih avtonomij zgrešen, da se dežela na poslužuje pravice do pooblaščenja in podeljevanja sredstev, kar bi občinam dalo možnost, da se spoprimejo z nekaterimi perečimi vprašanji prebivalstva. V deželi se je ustvarila draga birokracija, ki ne more rešiti takojšnjih in nujnih vprašanj.

Tak način upravljanja nas je marsikaj privedel v paradoksalne položaje, o katerih bi morali spregovoriti tudi pred volilci. Naj tu zaenkrat omenimo vsaj vprašanje «pasivnih ostankov». To je tehnični izraz, ki pa v bistvu pomeni, da leži v bankah, medtem ko si ljudje pričakujejo stanovanja, šole, družbenih storitev, prevozov in se upravičeno jeze nad «knjižgovodskimi» izgovori voditeljev Krščanske demokracije in levega centra.

Deželo je treba reformirati.

Marsikaj vedo povedati župani (ne samo komunisti). Še pred kratkim se je pritoževal tudi tržaški župan. Deželno upravo je prosil devet milijard za stanovanja, prejel pa je smo eno milijardo! Ni sam. Družbo mu delajo skoraj vsi upravitelji v deželi, ki se mučijo s proračunskimi deficiti.

Tudi ta element je treba upoštevati: zgrešeno pojmovanje samostojnosti dežele omejuje ne samo dohodek temveč tudi izdatke deželne uprave. Zato trdimo, da je treba reformirati deželo, da jo je treba znova ustanoviti in ji vrniti, kar ji gre: samostojnost, statut v duhu ustave. Tako tudi trdimo, da je treba odpraviti vzroke nerazvitosti, ki so v devetih letih še zaostriili negativne pojave.

Podatki o bankrotu politike deželne vlade levega centra

Kruta stvarnost dejstev postavlja na glavo upanja o gospodarskem dvigu, ki ga je deželna vlada od časa do časa slutila, kljub bankrotu vseh hipotez o gospodarskem in družbenem razvoju. Gre za monotone številke, krute parametre, še posebej za podatke zadnjega ljudskega štetja in gospodarskega popisa. Vse dokazuje tudi prepad, ki se poglablja v odnosih med stvarnostjo v državi in pri nas.

Kljub težkim milijonom, ki jih je deželna vlada razdelila za specifične študije, so njene statistike najbolj meglene in nepopolne.

Demografski položaj dežele.

Poglejmo najprej demografski položaj dežele.

Zadnja leta so nas skušali prepričevati, da se je demografski okvir dežele ustalil. Res je, da so priznavali nekatera neskladja v Trstu, ki so stara, toda ta pojav naj bi nevtraliziral obratni pojav povračanja v deželo. Poglejmo, kaj pravijo številke:

V desetih letih (sedem let dela deželne uprave) je število prebivalcev, ki imajo tod svojo rezidenco, prešel od 1.204.298 enot na 1.209.810. To pomeni, da se je prebivalstvo zvišalo za 5.512 enot. To v odstotkih pomeni, da se je prebivalstvo pri nas zvišalo za 0,5%, v vsej državi pa za 6,7%.

Temu moramo danes dodati drugo statistiko, ki je zgovorna: demografski prirastek je v naši deželi aktiven (skoraj 1000 rojenih več kot znaša število mrtvih v enem letu). Če pa upoštevamo podatske osrednjega statističnega urada o položaju 31.12.1970 (1.232.399 preb.), ugotovimo, da manjka v deželi nadaljnjih 22.589 preb. To je pojav, ki zadeva vse štiri pokrajine in dokazuje, kako se je povečalo izseljevanje, predvsem mlade delovne sile, kvalificiranih kadrov in diplomirancev. To nas skrbi, saj smo že leta 1970 ugotavljali, da imamo 44.000 začasnih izseljencev, med katerimi je 28.000 aktivnih delavcev.

Še bolj so zaskrbljujoči podatki, če pregledamo dinamiko preseljevanja v okviru dežele same. Tedaj opazimo, da se neravnovesje širi. Gorato področje v pokrajini Porde-

GIANCARLO PAJETTA

Tovariš Pajetta je na deželni konferenci zastopal osrednje vodstvo KPI. Govoril je na zaključku konference. Analiziral je italijanski politični položaj in pokazal smerice za izhod iz sedanje krize.

none je izgubilo 37,5% svojega prebivalstva, gričevnati pas 7,6%, Karnija in druga gorata področja videmske pokrajine 18,5% preb. Cele vasi so se izpraznile. Glavno mesto dežele, Trst je izgubilo 2.904 preb., medtem ko se mesta v Italiji demografsko širijo. Tako izgublja 1,1% svojega prebivalstva, medtem ko ostala mesta rastejo povprečno za 6,7%.

O stagnaciji in nazadovanju govori še naslednji podatek: v 163 občinah dežele beležimo nazadovanje števila prebivalstva. To nazadova-

nje dokazuje, da je kriza neizogibna, dokler ne pride do preobrata v gospodarskih in političnih smernicah deželne vlade.

Stvari se bistveno ne spreminjajo, če pogledamo številke o zaposlenosti: V desetletju '61 - '71 je bilo število zaposlenih 486.589 enot, sedaj pa jih naštejemo 439.592. V desetih letih smo torej izgubili 46.997 delovnih enot, kar znaša 9,7%.

Daleč od ciljev vlade.

V kmetijskem sektorju je bilo leta 1961 zaposlenih 79.502 ljudi, 1971 pa 41.661, kar pomeni, da znaša beg s podeželja kar 37.841, za celih 47,6%. V industrijskem storitvenem sektorju in javni upravi pa se je število zaposlenih skrčilo za 9.156 enot, kar znaša 2,2% manj. Največjo težo tega položaja nosijo ženske: v enem letu je njihova zaposlitev v kmetijstvu padla za 15,5%, 8,1% manj v industriji.

Te številke nabolj zgovorno dokazujejo, kako daleč smo od ciljev, ki si jih je zastavila deželna vlada v prvi mandatni dobi, ko je bil odobren načrt za obdobje 1966-1970.

V resnici moramo ugotoviti, da so cilji, ki si jih je deželna vlada postavljala, bili vezani na tradicionalni gospodarski mehanizem, ki nima ničesar skupnega z resnično demokratičnim načrtovanjem. Cilje so določali brez predhodne analize stvarnosti in nihče jih ni vezal na potrebo po spremembi struktur v gospodarstvu dežele. Zato so tudi klavrno propadli.

Deželna konferenca KPI v tržaškem Avditoriju.

O oblikovanju «razvojnih načrtov»

Razvojni načrti so torej ostali samo propagandistično sredstvo, ki je služilo za grafične vaje, ki pa niso preprečile naraščanja nezaupljivosti do samega sistema gospodarskega načrtovanja. To pa je objektivno pomagalo tistim, ki bi radi zmanjšali v očeh ljudstva pomen deželne ustanove in ki se tega poslužujejo v splošnem napadu na demokratični režim.

Krščanska demokracija se ni streznila. Prav na koncu sedanje mandatne dobe predlaga nov razvojni načrt, ki naj bi usmerjal dejavnost deželne uprave od 1971 do 1975. Kolikšno vrednost lahko pripisujemo takemu, načrtu dokazuje že zamuda, s katero so ga predstavili. V tem času smo od «petletke» izgubili že tri leta. Najbolj zanimivo pa je to, da so deželni proračuni v nasprotju s smernicami samega razvojnega načrta.

Gre namreč za proračune, ki so skupek zahtev posameznih odborov, ki večkrat delujejo drugo mimo drugega, če že ne proti drugemu.

Je morda zamuda opravičljiva s tem, da je deželna vlada medtem spremenila svoja mnenja in smernice, glede na to, kar se dogaja na državni in deželni ravni?

Kaj še! Predlog razvojnega načrta se sploh ne sooča s spremembami v državi, z zasukom na desno, z mednarodno denarno krizo, z razvednotenjem kupne moči lire, z naraščanjem draginje, z napetostjo v nekaterih sektorjih (ladjedelnice, Rex, Montedison), z bojem in zahtevami delavcev, upokojencev, mladine. Deželna vlada pozablja, da gradi novi načrt na ruševinah prvega. Res je, da se od časa do časa v načrtu pojavljajo tudi podatki: manjka pa ustrezna analiza, predvsem pa ocena poprejšnjih rezultatov, ki — naj bodo dobri ali slabi — spadajo v vsak razvojni načrt.

Naša kritika ni samo glede načina oblikovanja načrta. Mi kritiziramo tudi vsebino — če tako lahko imenujemo načrt — in z njo se ne strinjamo. V načrtu manjka načelnih izjav, s katerimi se strinjamo. Točneje povedano: so nekatere izjave prav sad našega boja, ker jih je tako sprejela za svoja širša javnost. Toda splošne načelne izjave ne zaostajajo, če je naš cilj pospešiti uresničitev politike obnavljanja in demokratizacije. Če pa tega ni, lahko samo trdimo, da je deželna

vlada skušala prikriti pod levičarskimi frazami objektivno konservativno vsebino.

V spopadu s skupinami, ki se bore za privilegije in rento, moramo gledati predvsem stvarno izbiro, ne sredstva, ki se jih nameravamo poslužiti in sile, s katerimi hočemo ta program uresničiti. Kaj pa je v tem pogledu novega v načrtu, ki ga predstavljajo demokristjani s svojimi zavezniki? Najprej je bilo posvetovanje, ki ga je večina morala sprejeti, ker je bilo vsiljeno, niso pa bile sprejete pripombe in ne kritike ter nasveti, in ne govorimo samo o kritikah in predlogih z leve, temveč tudi o enotnih dokumentih, ki so jih izdelali v odborih družbenogospodarskih področij, v katerih so župani iz vrst strank, ki sestavljajo sedanji levi center. Govorimo o mnenjih sindikatov, kmečkih organizacij, obrtniških zvez, turističnih operateriev. Na to glasno opozarja tudi CRES.

V načrtu ostajajo falimentarni cilji, ostaja politika finančnega spodbujanja industrijskih dejavnosti; ostaja sprejemanje zunanjih pogojev deželnemu gospodarskemu sistemu, drobitev in razsipanje gospodarskih virov; skratka, pričakovanje, da bo porast dobičkov povzročil spremembo stvarnosti.

Ne smemo pozabiti, da živimo v deželi, kjer imajo močan odjek zunanji dogodki. Kljub temu pozabljajo na pozitivne spremembe, ki so sad zmage vietnamskega ljudstva, saj odpirajo nove možnosti v mednarodnih odnosih Italije, kakor pozabljajo na spremembe na notranjem prizorišču, pozabljajo na trgovino in industrijske dejavnosti v neposrednem zaledju dežele, v pristaniškem loku Trsta in deželne obale.

Pač pa se načrt sklicuje na druge smernice, ki so jih v Rimu že razveljavili, saj jih sredinsko desničarska vlada sploh ne upošteva več. In vendar bo vsakomur jasno, da sedanja rimska vlada misli na vse prej kot pa na sistem demokratičnega načrtovanja.

To so med drugim elementi, zaradi katerih odklanjamo in negativno ocenjujemo tudi vsebino deželnega razvojnega načrta. Razumemo, da skuša deželna vlada na ta način ustvariti zaveso, za katero se bo skrila pred vsemi, ki zahtevajo reforme in nove oblike razvoja.

V tej kritiki nismo osamljeni. Dovolj je, če preberemo kritike iz vrst same večinske koalicije, iz samih demokristjanskih vodstev v deželi, stališča CRES in sindikatov.

Zunanja politika Italije naj ovrednoti vlogo Trsta in dežele

Če izhajamo iz geografskega položaja Trsta in dežele, ki sta le redkokdaj doživljala zgodovino zgolj na lokalni ravni, in upoštevamo njeno naravno vlogo mostu med narodi, posrednika za trgovino, izmenjave, gospodarsko sodelovanje, nam bo takoj jasno, kako vse te potencialne prvine omejuje vojaška funkcija, ki je bila vsiljena. Tako so prazna sidrišča v zalivu, ki leži v središču Evrope. Vse to škoduje tudi interesom države.

Novim odnosom, ki se s težavo uveljavljajo, z Jugoslavijo, Avstrijo, Madžarsko in Češkoslovaško, se zoperstavlja to pojmovanje «utrjenega okopa», bič vojaških služnosti, grožnja atomskega minskega pasu na Krasu. To so najhujši elementi položaja naše dežele, ki spominjajo na čase hlade vojne, med-

tem ko dežela, ki je po svoji naravi središče srečanj in miru, gospodarsko propada.

Da je tako in da predstavlja vse to globoko protislovje, se danes zavedajo mnogi, ki so doživeli pretres sprememb v svetovni areni. Naš internacionalistični boj je spremenil nekatera stališča pri drugih silah, ki se danes zavedajo, da je potrebna globoka sprememba. Pomembne sile so spremenile svoja stališča, in to v deželi, ki je še pred kratkim izpričevala šovinistične težnje. Na področju zunanje politike se danes oblikujejo zavezništva v enotnih nastopih vseh demokratičnih sil. To nam je bilo jasno tudi pred kratkim, v deželnem svetu, ko smo vsi, razen fašistov, zagovarjali odpravo vojaških služnosti v deželi.

Podpora miroljubni politiki

Komunisti menimo, da so mnenja o podpori miroljubni politiki v Sredozemlju in Evropi sploh, važen dokaz nove politike. Mislimo pa tudi, da se moti, kdor izraža zgolj željo o kontinuiteti vzdušja. Zavedati se moramo, da ustvarjajo uspehi socialističnih držav, revolucionarnega in osvobodilnega gibanja, predvsem v Vietnamu, nove pogoje. Italiji se odpirajo sedaj nove možnosti za pobude, ki naj izkoristijo tudi naš gospodarski potencial. Pri tem moramo upoštevati predvsem sledeče: Furlanija-Juljska krajina ni več «mejna krajina» Zapadne Evrope, temveč središče izmenjav med državami, ki imajo bogato razvejane odnose. Ni slučaj, če je prav meja z Jugosla-

Značilna slika iz Slovenske Benečije

vijo, kot pravilno ugotavljajo, najbolj odprta meja v Evropi.

Res pa je, da ostajajo rakete, politični predsodki, trma v strateških izbirah, ki so stalno uperjene proti vzhodu, omejitve in prepovedi. To so ostanski vojnoujskaške politike NATO, ki jo je treba čimprej izbrisati. Zato moramo pospeševati združevanje Evrope, razviti odnose s socialističnimi državami, odpraviti nasprotujoče si vojaške bloke.

Kar zadeva našo partijo, je znano, da smo prehodili velik del poti v tej smeri, saj svoja stališča oblikujemo glede na stvarnost, ki jo je tudi sama pomagala uresničiti. Vietnamski tovariši so nas naučili, kako je treba nenehno iskati novih rešitev za vprašanja, ki tarejo človeštvo. Pri tem se ne smemo zastavljati pri sektaških ali ideoloških predsodkih. Naša zamisel o Zahodni Evropi, ki naj bo most sodelovanja in prijateljstva med narodi in državami (in ki naj ne nasprotuje ZDA in ne ZSSR), si utira pot v zavesti množic.

Zato pa mislimo, da nas v naši dejavnosti ne sme ustaviti misel, da še obstajajo bloki, ki so posle-

dica hladne vojne in ameriškega imperializma. Kljub temu oziroma prav zaradi tega moramo nadaljevati akcije za odstranitev vojaških oporišč v naši deželi. Zato menimo, da mora Italija sodelovati na bodoči konferenci o evropski varnosti. Prepričani smo, da se more predstaviti z odprtimi in naprednimi stališči, da more prispevati k dokončni konsolidaciji miru v Evropi z rešitvijo vseh še odprtih vprašanj; da more pospešiti in zagovarjati širjenje ukrepov o vzajemnem uravnovešenem razoroževanju, ki naj ne bodo omejeni na srednjevropsko področje Nemčije, temveč tudi na naše področje. Prepričani smo namreč, da je moč na tak način v najkrajšem času dokončno rešiti moreče vprašanje vojaških služnosti, da bo dosežen sporazum o prepovedi novih tujih oporišč v vropi in na sredozemskem področju. Tudi zato smo z zadovoljstvom sprejeli demanti jugoslovanskih oblasti v zvezi z natolcevanji v tisku, češ da je Reka postala sovjetsko oporišče, obenem pa obsojamo zadržanje Andreottijeve vlade, ki je izročila ZDA bazo na Magdalenii. Pri tem se moramo spomniti, da obstaja tudi v naši deželi t.j. v Avianu ameriško vojaško oporišče. To oporišče morajo Američani zapustiti. To je našo odločno zahtevo.

Zavedamo se, kako vsak mednarodni premik vpliva na življenje v naši deželi. Zato tudi zahtevamo uresničitev take zunanje politike Italije, ki naj prispeva k rešitvi vprašanja vojne na Bližnjem vzhodu.

du. Ne gre samo za problem Sueškega prekopa, ki živo zanima naše pristaniške dejavnosti, temveč za stalno nevarnost novega konflikta. Gre za trpljenje ljudstev, ki žive na zasedenih ozemljih, gre za ljudstva, ki jih je izraelska zasedba pogonila z doma in njihovo reagiranje: gre končno za poskus ameriškega imperializma, da bi na ta način nadzoroval ta del azijskega kontinenta, kjer so največja nahajališča energetskih virov. Zato pa menimo, da se mora italijanska zunanja politika spremeniti. Ni dovolj priznanje obstoječega položaja, potrebne so aktivne pobude. Je pa res, da bo to mogoče le, če se spremeni vsa politika v Italiji. Zato je treba zrušiti Andreottijevo vlado. Zato predlagamo demokratičnim silam, s katerimi smo že večkrat enotno zastopali važna stališča o premoščanju mednarodnih napetosti in ki so tudi večkrat izrazile svoje kritično stališče do Andreottijeve vlade, enoten nastop za cilje, kot je odprava atomske grožnje v naši deželi.

Vprašanje slovenske manjšine v deželi Furlaniji-Juljski krajini

Pravice slovenske narodnostne manjšine v naši deželi, pobude za njen svoboden in vsestranski razvoj so bistveno vprašanje razvoja demokracije, pomemben aspekt obnavljanja družbe. KPI se na to vprašanje ne sklicuje iz formalnosti, kakor tudi ne slučajno, ali zaradi taktike, opo. tunosti. Za komuniste je to načelno vprašanje boja, ki je neločljiv od splošnega boja za demokracijo in svobodo. KPI se tudi ni nikoli omejila na potrjevanje načelnih izjav, pač pa je vedno konkretizirala svoje obveze z jasnimi pobudami, s predlogi na vseh ravneh, od parlamenta (naj tu omenimo delo naših tovarišev in nedavnega srečanja parlamentarne delegacije KPI v naši deželi) do dežele, krajevnih uprav, rajonskih sosvetov, množičnih akcij.

Tudi na tem področju je levosredinska formula doživela bankrot, kot v primeru gospodarskih in socialnih reform. Zasuk na desno, ki ga izraža vlada Andreottija in Malagodija, predstavlja korak nazaj in veliko nevarnost za slovensko manjšino. «Črna mreža», katere vroči točki v naši deželi sta Trst in Gorica, se tod izraža z izzivanjem protislovenskega in protijugoslovanskega značaja in se povezuje s centralami hrvaških fašistov (ustašev), z belogardisti in drugimi protikomunističnimi prevratniškimi skupinami, ki imajo zlasti v Trstu svojo oporno bazo. Prav tako predstavlja veliko nevarnost stalno Andreottijevo sklicevanje na De Gasperija 50. let, se pravi na obdobje, ko so Slovenci bili najbolj grobo diskriminirani, ko so jim v celoti zanikali pravice in celo njih obstoj.

Res je, da je desničarska sredina požrla medle obljube prejšnje vlade (ki se pravzaprav ni resno obvezela in tudi ni ničesar storila) enotni slovenski delegaciji v decembru 1971, medtem ko se še vedno zanika obstoj Slovencev v videmski pokrajini.

Tudi dežela, kjer je na oblasti levi center, ni sprejela stvarnih obvez za organsko rešitev vprašan Slovencev.

Vse to še enkrat dokazuje, da je treba vprašanje rešiti v okviru boja za demokratično obnovo vloge dežel (in še posebej tukajšnje), kra-

jevnih avtonomij z ono iz vprašanja družbenega in gospodarskega razvoja, in ozemeljskega načrtovanja z druge strani, proti vsakršni nevarni težnji k osamljevanju vprašan samo v slovenski okvir, kar vodi k ošibitvi slovenske narodnostne skupnosti.

KPI ima v tem pogledu pomembno vlogo v kolikor je delavska, nacionalna in internacionalistična stranka. KPI je tudi edina stranka, ki obvezujoče postavlja to vprašanje na vsedržavni ravni. KPI je pogonska sila množičnega, enotnega gibanja Slovencev, ki se povezuje z boji delavskega razreda in ljudskih množic. Naša idejna in politična angažiranost je v tem pogledu vsem znana.

V politiki in boju KPI ni protislovij — to želimo podčrtati — med razrednim bojem in naporu Slovencev za doseg enotnosti v akcijah za priznanje pravic. Enotnost mora biti in lahko postane čim bolj široka, na temelju sodelovanja raznih komponent, na osnovi stvarne platforme in jasno določenih ter demokratično oblikovanih ciljev. V tem pogledu bo izražala enotnost na ba-

zi in resnično občutene potrebe.

Naravno je, da slovensko manjšino zanima izboljšanje odnosov med Italijo in socialistično Jugoslavijo in to na vseh področjih, saj predstavlja manjšina naraven dejavnik zblíževanja, prijateljstva, kulturnega sporazumevanja v tem smislu. To svojo vlogo bo lahko uveljavljala v kolikor ji bo zajamčen svoboden razvoj v državi, v kateri živi. To še utrjuje potrebo, da se na temelju republiške ustave, deželnega statuta, organsko in globalno rešijo vprašanja slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. To je, ponavljamo, zadeva, ki je na noben način ne smemo podrežati položaju v mednarodnih odnosih, ker je vprašanje razvoja italijanske demokracije, istočasno pa prispevek k politiki miru in prijateljstva, k ovrednotenju mednarodne vloge, ki je specifična za našo deželo. V tem smislu predstavlja tudi idealno vez z vprašanji italijanske etnične skupine v Jugoslaviji, katere razvoj in dejavnost, zasledujemo z živim zanimanjem, z veliko simpatijo ter upamo da bode ne-nehno napredovala.

Boj proti fašizmu

Nikakor ne smemo dovoliti, da bi naš boj ostal osamljen v deželnem okviru. Povezati se moramo, skladno s smernicami 13. kongresa partije, z bojem ljudskih množic v «močnih središčih» severne Italije. Uresničiti moramo nova zavazništva s srednjim slojem, razvijati odnose s socialistično stranko, razširiti konfrontacijo s Krščansko demokracijo.

V deželi ne smemo videti samo «nasprotno stran» v delavskih, študentskih in drugih bojih. Izkoristiti jo moramo tudi kot središče srečanja med demokratičnimi silami, kjer se lahko odražajo pritiski z bazo. Tako je treba, z baze, prisiliti sile, ki vladajo v deželi, da zadostijo zahtevam delavstva.

Poleg tega pa moramo upoštevati prav zaradi pozicije naše dežele in njene bližnje in oddaljene zgodovine — antifašistični boj. Ta boj moramo razvijati tudi onkraj ciljev, ki smo jih že dosegli. Odpraviti mo-

ramo vsako žarišče napetosti in reakcionarnih zarot tako na državni kot na mednarodni ravni.

Ni slučaj, da je Furlanija-Juljska krajina ena izmed najbolj «vročih» dežel, ko gre za fašistična izzivanja in tepizem, «črne mreže», povezave z ustaši in grškimi polkovniki. Tu še igrajo na karto šovinizma, da bi preprečili razvoj sodelovanja ob meji in sporazumevanja v Evropi.

Proti tem grožnjam moramo okrečiti antifašistične pobude, mobilizacijo in čuječnost. Prisiliti je treba sodstvo in policijo, da opravljajo svojo dolžnost proti izzivalcem in atentatorjem. Treba je odkriti in kaznovati avtorje doslej neraziskanih zločinov, treba je ugotoviti, kdo je vodil roko ljudi, ki niso delali zgolj iz otročjih nagibov. Treba je očistiti državni aparat, očistiti vsega «črnega» in kar je proti ustavi in republiki.

Izolirati desnico!

«Nacionalno desnico» je treba potisniti v izolacijo prezira, ki je utemeljen, saj nam je znana zgodovina umorov, izdajstev, zločinov proti slovenskemu in italijanskemu narodu. Znano je tudi, kaj delajo danes, ko bi radi ohranili napetost v svetu, ko bi radi v naši deželi ustvarili požgano področje, razživiljali šovinizem in s tem zamrzovali odnose na meji.

Ustvarimo nove odnose

To je pogoj tudi za obnovitev samostojne vloge deželne ustanove. Prepričani smo, tudi po bankrotu deželne vlade, da je treba odstraniti iz razprave vprašanje «formule», ki je doslej pogojevala delo v deželi. Sprememba mora iti v smeri odprave diskriminacije do naše sile, mimo katere ni mogoče uresničiti zakonskih pobud in izraziti smernic, ki bi sicer stimulirale splošni razvoj v deželi.

Morda se bo kdo vprašal, kako to, da tukaj tako nasprotujemo formuli leve sredine, medtem ko se v Rimu zavzemamo za povratak PSI v vlado?

Tu je potrebna jasnost.

Povedali smo že, da nam gre za likvidacijo vlade Andreotti-Malagodi-Tanassi in da se borimo za ta cilj. Prav tako jasno smo povedali, da bi ocenjevali kot začetek spreminjanja smeri v državni politiki, če bi se obnovilo sodelovanje med demokristjansko in socialistično stranko. To pa ne pomeni obnove leve sredine. Ta koalicija nosi tako v Trstu kot v Rimu težke odgovornosti in je vzrok gospodarske in družbene krize, ki jo preživljamo.

Sami tovariši socialisti so na vsedrjavni ravni z naporom analizirali svoje pretekle napake (med temi sprejemanje formule o delimitaciji večine, reforme, ki niso bile uresničene, gospodarsko načrtovanje v besedah, premoč demokristjanov, birokratski centralizem, klikarstvo, fašistični prevratniški načrti, ki jih je državni aparat toleriral). Socialisti sami izjavljajo, da jim ne gre za ponovitev starih izkušenj. To analizo o napakah, ki jih je zagrešil levi center, opravljajo celo nekateri struje v demokristjanski stranki.

Zakaj bi formulo leve sredine podpirali prav komunisti, ki smo se proti njej borili vsa zadnja leta?

Žal pa te sile na deželni ravni, kakor tudi tovariši socialisti tega nočejo razumeti. Brez vsakršne kritične ocene pretekle dejavnosti v deželni vladi in deželnem svetu trdijo, da pomeni obnovitev dosežanje levosredinske koalicije napredno dejanje.

Enaka ocena velja tudi za «moretejce», ki se na deželni ravni trudijo, da bi ohranili (tudi s kompromisi) pozicije oblasti. Podobno, čeprav protislovno, se obnaša tudi demokristjanska levica. Vsi ti govorijo o pozitivnih posledicah politične stabilnosti, kar pomeni, da je treba ohraniti prejšnje stanje.

Vse kar smo doslej povedali dokazuje, zakaj govorimo o stabilnosti. To je stabilnost tistega, ki se ne premika, ker se boji za svoje mesto.

Res je, da smo tudi v okviru levosredinske koalicije slišali zahteve po kritičnem preverjanju opravljene politične poti, res pa je tudi, da je v izbiri med delavskimi interesi in stabilnostjo prevladala zadnja. Tako smo imeli v deželi levo sredino, ki je sprejemala vse, kar je prihajalo iz Rima. Predsednik Berzanti je celo izrekel zaupanje v Andreottijevo vlado, češ da bi lahko rešila nekatera vprašanja.

Mi mislimo, da je možna druga pot. Kot v Rimu tako v Furlaniji-Juljski krajini ne postavljamo vprašanja formul. Za uresničitev naprednega zasuka v naši deželi, mislimo, da mora odpasti predvsem predsojdek do KPI. Zavedati se moramo, da so predlogi, ki jih postavljamo, v resnici predlogi delavskih mno-

žic in njihovih organizacij, sindikatov. Na bazi je enotnost! Zakaj bi te enotnosti ne prenesli v deželni svet? V mislih imamo enotnost tistih sil, ki se sklicujejo na ljudstvo in ki razumejo zahteve delavstva. Zakaj bi ne našli stičnih točk v skupnem programu?

To je naša bistvena zahteva. Ne razumemo, zakaj bi je ne smeli sprejeti demokrati in levičarji, kot ne razumemo, zakaj bi morali zavrniti tako alternativo v imenu formule leve sredine, ki je v bistvu kletka in poskus izolacije delavskega razreda, razbijanja ljudskih sil.

Vemo, da se našim predlogom upirajo. Zato pa pozivamo prebivalstvo, ženske, mladino in delavstvo, naj okrepijo volilno moč KPI, ki naj zagotovi partiji možnost, da bo v prihodnjem deželnem svetu z večjo učinkovitostjo postavljala njihove zahteve in uresničevala alternativo, o kateri govorimo.

Predlagamo alternativo.

Obračamo se

k drugim demokratičnim silam, k prebivalstvu naše dežele.

Treba je čimbolj

ovrednotiti značilnosti dežele v okviru Evrope in odnosov med narodi.

Rimska vlada nima posluha za pereča vprašanja Trsta

Rimska poslanska zbornica je dne 6. t. m. razpravljala o položaju tržaškega gospodarstva. Vladi je bilo poslanih več poslanskih vprašanj, med katerimi je zlasti dokumentirano, trezno in tehtno vprašanje komunistične skupine, ki ga je predložil in obrazložil poslanec Albin Škerk. (O zadevi smo poročali v prejšnji številki lista; op. uredn.).

Komunisti poudarjajo, da so bili ukrepi na področju ladjedelništva zgrešeni in škodljivi za interese Trsta; da je neopravičljivo zavlačevanje zagotovilo, ki jih je svojčas dala vlada; da so občutene posledice zapretja Sueškega prekopa; da je vlada premalo storila v korist Trsta v okviru Skupnega evropskega tržišča; zahtevajo pa: naročila za Arzenal-San Marco, jamstvo za zaposlitev delavcev; sprejem investicijskega načrta za okrepitev in posodobljenje ladjedelnice; nakazila za dograditev suhega doka; gradnjo degasifikacijske postaje; dograditev VII. pomola; posodobljenje pristaniških naprav ter revizijo zakona o pristaniški ustanovi; revizijo rimske pogodbe o Skupnem evropskem tržišču, ki je oškodovala Trst; zagotovilo, da ne bo izdano nobeno dovoljenje za gradnjo novih naftovodov ali razširjenje že obstoječih naftovodov; ustanovitev velikega industrijskega obrata na področju Trsta; izpopolnitev infrastrukture, ki so vezane na tržaško pristanišče; postopno zmanjšanje bremena vojaških služnosti.

Na poslanska vprašanja je odgovoril vladni podtajnik poslanec Barbi. Že dejstvo, da je bila vladnemu podtajniku poverjena naloga, naj odgovori na poslanska vprašanja, potrjuje, da se Rim prav malo briga za Trst, odnosno, da se zanj sploh ne briga. Dejansko poslanec Barbi ni dal nobenega konkretnega zagotovila, da se bo vlada zanimala za rešitev perečih vprašanj. V zvezi s položajem tržaškega ladjedelništva je priznal, da je sicer res, da ni novih naročil in da zato nujno ridimenzioniranje programa dela. Ko je govoril o krizi tržaškega pristanišča, je to krizo skušal naprtiti Jugoslaviji (omenil je konkurenco, bedne mezde jugoslovanških pristaniških delavcev), konkurenčne tarife nemških železnic, zaradi katerih se avstrijski in češkoslovaški promet usmerja v pristanišča ob Severnem morju itd., itd.).

V zvezi z zahtevo po posodobljenju tržaških pristaniških naprav je Barbi rekel, da bo en del državnih nakazil namenjen tudi Trstu, ni pa povedal nič točnega. Omenil je tudi znani VII. pomol in zopet ponovil, kar je bilo že nešteto krat zagotovljeno, a ne izpolnjeno; povedal pa je, kakšen naj bi bil ta famozni pomol, ni pa povedal, kdaj bo dograjen.

Lahko bi naštevati dalje, se dotaknili še drugih vprašanj, ki jih je omenil vladni podtajnik, a zaman bi iskali konkretno zagotovilo, da bodo sprejeti konkretni ukrepi za to, da se bo Trst rešil pasti, v katero ga je pahnila zgrešena politika rimske vlade.

Kulturno srečanje v Goriških Brdih

V nedeljo, 15. aprila je pevski zbor «Srečko Kumar» z Repentabra gostoval v Goriških Brdih. Najprej so se pevci in številni repentabski občani, ki so pevce spremljali, ustavili ob veličastnem spomeniku NOB v Gonjačah ter zapeli priložnostno partizansko pesem. Ob spomeniku so pevce in druge goste sprejeli in pozdravili predstavniki kulturno prosvetnega društva «Goriška Brda».

Popoldne je bila pomembna svečanost v Kojškem, kjer so odkrili ploščo ob spomeniku skladatelja Srečka Kumarja, zvečer pa je bil v prosvetni dvorani na Humu samostojen koncert, katerega se je udeležilo veliko število domačinov. Zbor je pel zelo ubrano.

Ob priliki tega pomembnega kulturnega srečanja so priredili v prostorih šole v Kojškem razstavo o delovanju skladatelja Srečka Kumarja.

Zadnje dejanje deželne vlade

Deželna vlada je izdelala razvojni in urbanistični načrt za Furlanijo-Julijsko krajino. Tik pred zaključkom sedanje mandatne dobe ga je predložila deželnemu svetu v razpravo in odobritev. Očitno je, da gre za predvolilno in propagandistično potezo, s katero se skušajo okoristiti demokristjani in njihovi sopotniki, ki so na krmilu dežele.

Razvojni in urbanistični načrt so pripravljali takorekoč skrivaj, za hrbtom deželnega sveta, in niso upoštevali stališč sindikalnih organizacij, krajevnih uprav in ne potrebe slovenske narodnostne skupnosti.

Izdelovalci tega okrnjenega načrta se niso ozirali na zahteve ljudskih množic in niti na prejšnji «program», ki je klavarno propadel.

Deželna vlada se je na vsej črti podredila volji osrednje vlade glede pobud, ki se tičejo državne naložbe, pomorskega prometa, kmetijstva. Prezrla je tudi spremembe, ki so nastale na mednarodnem področju in ki bi, če bi Italija vodila drugačno zunanjo politiko, lahko pozitivno vplivale na razvoj prometa trgovine in industrije v Trstu in v vsej deželi.

Tudi za urbanistični načrt veljajo iste ugotovitve kot za razvojni načrt. Sestavljen je bil po večletni zamudi in je nekakšen kompromis med silami

levosredinske koalicije. Načrt zanemara kmetijstvo, ne določa nobenih prednostnih lestovic glede gospodarskih pobud in obravnava urbanistično problematiko le kot skupek omejitev in prepovedi. Tržaško pristanišče se uvršča med petrolejska pristanišča, industrijske dejavnosti pa se ne ujemajo z dejanskimi potrebami dežele. Isto velja tudi za področje kmetijstva.

Komunisti so zahtevali umaknitev obeh načrtov. Zahtevali so, naj se izdelajo novi načrti, taki ki bodo ustrezali zahtevam gospodarskega in družbenega razvoja dežele.

KPI je predlagala na nedavni deželni konferenci in tudi v samem deželnem svetu konfrontacijo med vsemi demokratičnimi silami tudi glede razvojnih načrtov. Predlagala je: politiko demokratičnega programiranja na državni in deželni ravni, ki naj uresniči obveze državnih udeležb v naši deželi, ovrednoti in pospešuje razvoj pristaniških dejavnosti, ladjedelništva, proizvodnih struktur in infrastrukture v vsej deželi; takojšnje izvajanje določil člena 50 deželnega statuta glede izrednega finansiranja in ukrepov, ki naj zagotovijo zaposlitveno raven ter zajezijo izseljevanje; novo politiko izdatkov, ki naj omogoči takojšnjo poživitev gospodarstva in razvoj potrošnje.

Zgodilo se je, kar smo pričakovali: župan devinsko-nabrežinske občine je odstopil

To je napovedal na sestanku svojih somišljenikov, ne pa na izredni seji občinskega sveta, ki mu je poveril župansko nalogo in je edino merodajno mesto za sprejem (ali odklonitev) odstopa, oziroma za izvolitev novega župana.

Zanimivo je, da so na seji somišljenikov SSL določili tudi ime «novega župana», kar je prav tako nekorektno in nesprejemljivo. Na sestanku so «pojasnili težave, ki jih imajo (občinski odborniki, namreč; op. uredn.) pri izvajanju sprejetega programa», kar smo izvedeli iz krajevnega tiska in radia.

Nobenih «zdravstvenih razlogov», torej, temveč politična kriza, o kateri govorijo tudi sama dejstva. O krizi levosredinskega odbora v Devinu — Nabrežini ni nobenega dvoma več, saj je vsem — posebno pa svetovalcem — znano, da so odnosi med strankami koalicije postali neznojni.

To pa je občinskemu odboru povzročilo veliko škodo, največjo škodo pa so utrpeli občani, saj je politični prepir povzročil zastoj v izvajanju upravnega programa in vrsta vprašanj čaka na rešitev.

Tako so se občani zaman spraševali, kdaj bo občina poskrbela za

izgradnjo obljubljenih ljudskih stanovanj, šolskih poslopij v Slivnem in Štivanu; kdaj bo poskrbela za ureditev notranjih poti v vaseh, asfaltiranje ceste iz Vižovelj preko Slivnega do Šerpolaja in Prečnika itd. Prav tako še ni bila urejena občinska prevozna služba.

Iz vsega tega, kar smo povedali, jasno izhaja, da je v devinsko-nabrežinski občini prišlo do spoznanja, da je nemogoče nadaljevati po dosedanji poti. Večinska koalicija med demokristjani, Skupno slovensko listo in socialisti se je skrhalo, razbila in klavrno propadla. Ni falirala samo politično, temveč tudi v dejanjih, saj ni zmogla niti programa, ki ga je sama zapisala.

Naj torej občani vedo, da ni vprašanje zamenjave osebe župana, temveč se kaže potreba po spremembi političnih sil, ki naj upravljajo občino, kajti nerešena vprašanja trkajo na vrata in ne morejo čakati v nedogled. Nov župan s staro koalicijo, starimi in nepremoščenimi spori, nezdravimi odnosi in političnimi pritiski zmernih sil v Krščanski demokraciji, bi pomenilo samo zakrpati za silo sod, ki je brez dna. Treba je torej spremeniti politiko, zamenjati sile, ki vodijo občino in se pri tem oslanjati na

vse, kar je zdravega, konstruktivnega, naprednega.

Preveč je nerešenih vprašanj in preresna je perspektiva bodočnosti, da bi si v devinsko-nabrežinski občini lahko dovolili komisarstvo upravo.

Naj navedemo samo, da bi komisar v bistvu vladal samo po domokristjanski «prokuri» brez vsakršnega nadzorstva in bi se v ničemer ne razlikoval od nekdanjega podeštata Brovedanija. Lahko bi, recimo, brezskrbno sklepal o gradnji naftovoda po nabrežinskem Krašu. Komunisti pa menimo, da se mora naša občina pridružiti Miljam, Dolini, Zgoniku, tržaški industrijski coni in Portogruaru, ki novi naftovod odklanjajo. Občinski odbor dr. Legiša je za naftovod že izrekel pozitivno mnenje, kar pa mora občinski svet še razpravljati in, po našem mnenju, odkloniti. Sile za to obstajajo.

Na rešitev čakajo resna vprašanja, kot je reforma javnih prevozov z ustanovitvijo pokrajinskega konzorcija za javno upravo avtobusnih prog, ki naj odvzame «Carsici» položaj, ki si ga je ustvarila. KPI je v občinskem svetu zahtevala tudi razpravo o samoupravnih «gorskih skupnostih» in o perečem vprašanju kraških rezervatov. Ker pa je bil župan Legiša ujetnik demokristjanov in zmernih sil v levosredinski upravi, iz te moke ni bilo kruha.

Komisarska uprava bi preko vseh teh vprašanj potegnila črto, še več, predstavljala bi veliko nevarnost za Slovence v devinsko-nabrežinski občini, saj bi raznarodovanju ne bil postavljen noben jez.

Komunisti smo na svojem zborovanju v Nabrežini zavzeli do krize konstruktivno stališče. Strinjamo se, da je treba v občini ustaričiti novo koalicijo, ki naj bo predvsem sposobna, da uresniči postavljen program, brani ravnotežje v odnosih med narodnostmi, ukrepa v naprednem smislu glede reforme prevozov, o gradnji naftovodov, o gorskih skupnostih in kraških rezervatih. Take postojanke ne sme nobena politična sila predati v roke komisarjem sredinsko - desničarske vlade, v kateri imajo čedalje večji vpliv prav Slovencem sovražne sile.

(Nadaljevanje na 12. strani)

ALOJZ MARKOVIC - ZVONKO

Izjava komunistov

Skupina občinskih svetovalcev KPI občine Devin-Nabrežina je vzela v pretres položaj, ki je nastal v zvezi z napovedanim odstopom župana dr. Draga Legiša. Komunistična skupina opozarja javnost predvsem o dejstvu, da sta ostavka in kriza dozoreli in sta bili napovedani izven občinskega sveta.

Nedopustno je, da že vnaprej, se pravi, ne da bi občinski svet prej sklicali in dopustili, da bi o zadevi razpravljali, sporočajo javnosti ime naslednika dr. Legiša.

Povsem neresnični izpadejo izgovori, zaradi katerih naj bi župan Legiša podal ostavko. Resnica je drugačna, saj je očitna iz samih izjav župana. Resnica je v tem, da levi center ni uresničil programa, ki ga je sprejel. Programa ni uresničil zaradi globokih protislovij in nesporazumov, ki označujejo večinsko koalicijo; zaradi razdora, ki seže v notranjost posameznih strank, ki sestavljajo večinsko koalicijo.

Dejstvo je, da se nahajamo pred stvarnim dokazom, da je levi center propadel, da je bil nesposoben, da bi reševal zapletena probleme občine v korist občanov.

Komunistična skupina zahteva nujno sklicanje občinskega sveta zato da razpravlja o ostavki župana in o krizi koalicije levega centra v občini.

Komunistična skupina potrjuje, da je pripravljena skleniti sporazum za enotno upravljanje občine ob srečanju vseh sil leveice, ki so zastopane v občinskem svetu, katoliških, socialističnih, slovenskih in italijanskih, na podlagi programa za splošen preokret, ki naj prepreči komisarstvo upravo.

Dne 10. aprila 1973

Skupina svetovalcev KPI

Obisk pri izseljencih

V prejšnji številki «Dela» smo objavili kratko notico o gostovanju Stalnega slovenska gledališča iz Trsta in pevskega zbora «Rečan» iz Slovenske Benečije v Taminesu v Belgiji. Omenili smo tudi srečanje z Slovenci, ki delajo v Belgiji. Srečanja so se udeležili tudi predstavniki KPI in Slovenske kulturno gospodarske zveze. Deželno oblast sta na tem srečanju zastopala deželna svetovalca Dušan Lovriha in dr. Drago Štoka. Tov. Jelka Gerbec, ki je na omenjenem srečanju zastopala tržaško federacijo KPI, je za naš list pripravila naslednji zapis:

V Taminesu, tem oddaljenem mestecu, je zaposlenih mnogo delavcev iz Slovenske Benečije. Šele ko se z njimi srečate dobite pravo sliko o njihovem življenju in tudi o tem, zakaj so zapustili svoj rodni kraj, ki jim spričo obstoječih razmer ni mogel zagotoviti dela in zasluzka. Toda izseljenci niso pozabili na svoj rodni kraj. Niti tisti, ki žive v Belgiji že četrto stoletja niso nanj pozabili. Šele ko se z njimi pogovarjate, se zaveste, koliko je resnice v trditvi, da so ti ljudje dvakrat zapostavljeni: kot izseljenci in kot Slovenci, kot posamezniki in kot skupnost.

Zapostavljeni so kot izseljenci. V tujino so odšli, da bi našli zasluzek, to kar je za življenje potrebno. Zapostavljeni so kot Slovenci, kot narodnostna manjšina. Razpršili so se na razne konce in kraje. Na ta način se izvaja lahka a nič manj nevarna asimilacija, ki se je začela v Slovenski Benečiji že pred sto leti in se razbogatila pod fašizmom.

Ko govorimo z izseljenci, ko z njimi izmenjujemo misli, ni mogoče pozabiti na odgovornosti za njihovo nelahko življenjsko pot, na dejstvo, da vlade, ki so si po zmagi nad fašizmom sledile v Italiji, niso znale, ali bolje rečeno, niso hotele rešiti perečih vprašanj, ki tarejo Slovensko Benečijo in njene ljudi. A niti deželna vlada, do katere je marsikdo gojil zaupanje, ni v tem pogledu napravila potrebnih korakov, ni sprejela ustreznih ukrepov za rešitev perečih vprašanj. Vladni krogi so podredili deželo vojaškim služnostim, ki predstavljajo težko breme za skoraj celotno področje videmske pokrajine, povzročajo hudo gospodarsko krizo in so potisnile Nadiške doline na stopnjo nerazvitega področja, vsled česar se je moralo izseliti več desetstičov delovnih ljudi. Vladni krogi ne priznavajo oštota beneških Slovencev, kar potrjujejo že samo dejstvo, da jim ne priznavajo niti pravice do šolanja v lastnem jeziku in do nemotenega razvoja lastne kulture.

Naš boj za gospodarski preokret, za socialne reforme in za zaposlitev je

zato obenem tudi boj proti izseljevanju, boj za to, da bi se izseljenci lahko vrnil v svoje rodne kraje.

Boj za naše pravice, za priznanje slovenskega jezika, za enakopravnost državljanov slovenske narodnosti, je obenem boj za obstoj in boljšo prihodnost beneških Slovencev.

Bližnje deželne volitve bodo nudile volilcem priliko, da jasno izpričajo svojo sodbo proti politiki sedanje deželne vlade, proti izbiram levega centra, ki že deset let vlada v Furlaniji-Juljski krajini in ni v vsem tem času storil v korist ljudskih množic niti en del tistega, kar so v dveh letih storile dežele, ki jih upravljajo komunisti oziroma levičarske sile skupaj s komunisti.

J. GERBEC

Glas iz Benečije

Pred časom smo poročali o mobilizaciji demokratičnih sil v Beneški Sloveniji v zvezi z znanim deželnim zakonskim osnutkom o ustanovitvi gorskih skupnosti. Ko danes ponovno obračamo pozornost na Beneško Slovenijo, ne moremo beležiti

Zahteve prebivalcev Podlonjerja in Lonjerja

Prebivalci Podlonjerja in Lonjerja so poslali tržaškemu županu pismo, v katerem ga opozarjajo na vrsto še neresenih vprašanj v tem kraju. V pismu poudarjajo:

Cesta, ki pelje iz Podlonjerja v Lonjer, je zelo ozka in neprimerna za sodobni promet. Zato so v urah, ko je slednji na višku, nevšečnosti zelo občutene (dolge kolone avtomobilov, ki ne morejo naprej; zamude na krajih zaposlitve in v šolah itd.); prav tako je tudi nevarnost za pešce velika. Avtobusnih čakalnic na Lonjerski cesti sploh ni. Zato so tudi v tej zvezi neugodnosti znatne, saj je zlasti v slabem vremenu zelo mučno čakanje na cesti. Cestna razsvetljava je na enem delu Lonjerske ceste pomanjkljiva, ponekod je pa sploh ni. Kočljivo je vprašane odvažanja smeti in ni ustreznih posod, kamor bi jih odlagali.

Zato so naše zahteve — tako je dalje poudarjeno v omenjenem pismu — naslednje:

1. Razširitev Lonjerske ceste iz Podlonjerja v Lonjer;
2. zgraditev avtobusnih čakalnic;
3. okrepitev cestne razsvetljave od hiše št. 161/1 do št. 222 in njena postavitve vse do Lonjerja;
4. postavitve posode za odlaganje smeti pri mostu.

Pismo je podpisalo 900 prebivalcev Podlonjerja in Lonjerja.

nobene vidnejše akcije, kar pa ne pomeni, da je gibanje v Beneški Sloveniji zaspalo. Nasprotno, gre za krajše obdobje tihega dela, predvsem študija posameznih problemov in preverjanja stališč med skupinami.

Ko govorimo o preverjanju stališč, mislimo predvsem na odnose med komunisti in socialisti, ki so nekoliko zamrznili predvsem zaradi odnosa deželnih organov PSI do vprašanja gorskih skupnosti. Jasno je, da so bili beneški socialisti, ki so vseskozi sodelovali pri akcijah Odbora za prerod Nadiških dolin in ki so se — vsaj nekateri — tudi izkazali z odločnimi stališči in predlogi, globoko razočarani nad stališčem deželnega vodstva. Zdi se, da jih tudi sestanek o vprašanju slovenske manjšine v videmski pokrajini, ki so ga skoraj izsilili, ni mogel povsem pomiriti. Tako so danes beneški socialisti v konfliktu, saj jim položaj in vest narekujejo eno, njihovo vodstvo pa drugo. Prav zaradi tega konflikta pa se pri njih pojavlja določena negotovost, ki jih ovira pri sodelovanju z drugimi skupinami.

Ko govorimo o študiju posameznih problemov pa imamo v mislih predvsem skupino mladih intelektualcev, ki se zbira v krožku za politična in socialna vprašanja «Nediža» v Špetru Slovenov. Ta skupina je namreč v zadnjem času še obogatila svoje delo, ki je od vsega začetka stremelo predvsem k temu, da najprej s pomočjo tradicije in zgodovine vzbudi v širših plasteh občutek samoričnosti in globlji socialno in narodno zavest ter v drugi fazi to zavest še utrdi s samostojnim študijem današnjih problemov Beneške Slovenije. Danes lahko že rečemo, da žanje krožek precejšnje uspehe, saj se krog sodelovalcev vedno bolj širi tudi izven Benečije same, predvsem med Benečani v Furlanski dolini, po drugi strani pa postajajo tudi sadovi celotnega študijskega in sploh kulturnega dela vse bolj vidni.

Seveda se tudi še niso polegli vtisi z nedavnega gostovanja pevskega zbora «Rečan» in SSG iz Trsta pri beneških izseljencih v Belgiji, saj je to gostovanje predvsem v Rečanski dolini vseskozi prisotno v govoru med pevci, ki so se srečali s svojimi rojaki, ter med tistimi, ki so sicer ostali doma, a jih življenje rojakov v tujini živo zanima. Toka gostovanja seveda vplivajo na same beneške ljudi, saj prihajajo ob takih priložnostih v stik s tistimi svojimi rojaki, ki so zaradi posebnih razmer, v katerih živijo, najbolj osveščeni. To jim seveda daje tudi novega poguma za delo doma in prav v tem je največja vrednost takih gostovanj in sploh stikov med Benečani doma in v tujini.

Danes lahko že rečemo, da je vsaka od beneških organizacij doma in v tujini dobila svojo specifičnost, svoj poseben delokrog. Vsaka tudi združuje ljudi, ki jih problemi, s katerimi se organizacija ukvarja, živo zanimajo, ki so pripravljeni v vsakem trenutku prijeti za delo. Društva niso med seboj konkurentna, pač pa delo enega dopolnjuje delo drugega, zaradi česar so seveda možnosti skupnih akcij precej večje.

Zaradi vsega tega lahko upravičeno upamo, da bomo v kratkem spet pisali o širših akcijah beneškega prebivalstva, akcijah, ki mogoče ne bodo dosegle takih razsežnosti kot ona o gorski skupnosti, ko je dejansko šlo za bistvena vprašanja nadaljnega razvoja beneške zemlje, ki pa bodo vendar lahko pokazale, da napredno gibanje tudi tu ni zaspalo, da budno sledi vsemu, kar se dogaja, da je vedno pripravljeno konstruktivno poseči v gospodarski, družbeni in kulturni razvoj teh krajev.

Ž. G.

Črni terorizem se je v zadnjih treh letih pošastno razbohotil

Cilji zločinskih dejanj so vedno isti: izzivati nered, strah v ljudeh in zahtevati «močno vlado»

Atentat na slovensko šolo pri Sv. Ivanu, pokol v kmečki banki na Trgu Fontana v Milanu, Pinellijev umor, izgredi v Reggio Calabria, Feltrinellijev umor, Calabresijev umor, atentat na vlak pri Gioi Tauro, atentati na vlake sindikalistov pri Reggio Calabria, preusmeritev letala na ronškem letališču, atentat na karabinjerje pri Petovljah, napad na kvestorja Mangana, tentat na brzec pri Genovi, umor policijskega agenta v Milanu, umor dveh sinov misovskega sekcijskega tajnika Matteia v Rimu: tragična spirala fašističnega nasilja sili vedno hitreje k višku.

Črni terorizem se je v zadnjih treh letih pošastno razbohotil. Skoraj ne mine dan, da ne bi tisk poročal o atentatih, o napadih, o pretepih, v katere so vpleteni fašistični pretepači. Na črnem odru fašističnega nasilja se vrtijo tudi vedno iste osebe: stari zakrknjeni nostalgiki in mladi asocijalni fanatiki, žive ob strani družbe, Brata Scarpa, Neami, Portolan, Susih v Trstu; Crocesi, Loi Azzi, Murelli, De Andreis Esposti in Angeli v Milanu so imena, ki smo jih zasledili že mnogokrat v italijanskem tisku. Obtoženi so bili že neštetokrat. Ko jih sodniki niso oprostili, so jim sodili prizanesljivo. Nekateri bi morali presedeti vrsto let v ječi in kljub temu so na svobodi.

Isti mandatarji, in tudi cilj je vedno isti: doseči močno vlado, «ki bo znala končno pomiriti Italijo». Ni naključje, da so 12. decembra 1969 milanske bombe počile takoj po zaključku vroče jeseni, ko so delavci dosegli eno svojih najpomembnejših zmag. Fašisti so iskali dosti časa incident, kot priča vrsta propadlih poskusov atentatov in 12. decembra jim je to uspelo. Posledice teh atentatov niso trpeli samo anarhisti. Oni so bili le prvi grešni kozel, končni cilj pa je bil vsekakor bolj ambiciozen: zadati močan, če že ne smrten udarec komunistični partiji in sindikatom, diamantnima konicama delavskega gibanja. Če jim to ni uspelo gre zasluga samo delavcem. Na dan pokola se je na milanskih ulicah pojavilo 100 tisoč delavcev v svojih delovnih oblekah, ki so s svojo prisotnostjo in s svojo zadržanostjo prekrizali račune prevratnikom, jim preprečili nediskriminiran lov na levičarja.

Mandatarji pa so en svoj cilj dosegli: os italijanskega političnega življenja se je premaknila na desno, oblasti so razvile teorijo o nasprotujočih si ekstremizmi, ki pa je služila samo za udiranje po levi.

Ista slika se je ponovila dve leti pozneje. Ko sta pogumna sodnika Stiz in D'Ambrosio pripomogla, da je prišla resnica o pokolu na Trgu Fontana vsaj delno na dan, je na nosilnem steburu daljnovoda pri vasi Segrate spet počila bomba. Preiskovalci so pod daljnovodom našli razmesarjeno truplo levičarskega založnika Giangiacoma Feltrinellija. Njegova smrt je dala povod za preiskavo o prevratniškem delovanju takoimenovanih «Rdečih brigad». Policija je odkrila kupe orožja, tajna skripta, prevratniške načrte, zasačila prevratnike «pri delu». In kdo so bili: Augu-

sto Viel, Marco Pisetta in podobni. Ljudje, ki so si pustili rasti lase in brado, ki so se kar čez noč prelevili v skrajne levičarje, ki so spodbujali k atentatom, ki so izzvali incidente med manifestacijami delavcev in študentov.

Minilo je še eno leto. Izbruhnil je škandal o protizakonitem telefonskem prisluškovanju, v katerega so bili vpleteni tudi državni organi. V parlamentu se je vladna večina jela razkrajati pod pritiskom ljudskega gibanja in je vzdržala le s podporo fašistov in izsiljevanjem večine: v eni noči je predsednik vlade Andreotti štirikrat zaporedoma zahteval zaupnico. Delavsko gibanje je ravnokar izbojevalo veliko zmago s podpisom sindikalne pogodbe kovinarjev. In spet so počile bombe ter je zaregljalo orožje. Zaradi «nesreče na delu» je klavno propadel poskus atentata na brzec Turin-Rim, ki bi bil lahko terjal na stotine smrtnih žrtev. V temni rimski Ulici Tor Tre Teste je fašistična roka streljala proti kvestorju Manganu, v Milanu je fašistična roka vrgla bombo, ki je razmesarila nesrečnega policijskega agenta in ista fašistična roka je podtaknila požar v stanovanju sekcijskega tajnika MSI Matteia.

Cilj teh zločinskih dejanj je vedno isti: sprovcirati nered, strah v ljudeh in nato zahtevati močno vlado. Tudi tokrat so se na trgih in ulicah ob pogrebu nesrečnega policijskega agenta pojavili 100 tisoč delavcev v svojih plavih delovnih oblekah. S svojo samo prisotnostjo in zadržanostjo so spet prekrizali načrte prevratnikom. Kljub vsem pa je bil tokrat položaj dokaj različen. Tokrat nisi več bral v očeh ljudi strah, presenečenje, vprašanje kdo je postavil bombe. To je bilo tako očitno, da je morala priznati sama italijanska televizija, da je bomba zagnala fašistična roka.

Po vesteh iz Milana in Genove kaže, da so preiskovalci že našli mandatarje. Azzi, Murelli, Loi in drugi že sedijo za zapahi in sodniki jim dan za dnem «tipajo obisti».

Dve pomembni manifestaciji

25. aprila je bila v tržaški Rižarni, kjer je bil nekoč krematorij, v katerem so nacifašisti sežigali protifašistične borce, veličastna spominska svečanost. Govorila sta tržaški župan Spaccini in tov. Miloš Kodrič. Oba govornika sta ostro obsodila fašizem. Župan je med drugim poudaril, da je Trst preveč pretrpel zaradi nacifašizma ter da tega ne more in ne sme pozabiti. Tov. Miloš Kodrič je med drugim govoril tudi o peticiji za prepoved fašističnih organizacij ter povadil vse demokratične or-

ganizacije, naj sodelujejo v tej pomembni akciji. Med drugim je še podčrtal potrebo po obnovi družbe, v kateri naj sodelujejo vse demokratične sile. Antifašistični Trst ne sme dopusti širjenja fašizma in mora čuvati bratstvo med Slovenci in Italijani, ki je bilo skovano v osvobodilnem boju.

Tudi v Štandrežu pri Gorici je bila dne 25. aprila enotna proslava dneva zmage nad fašizmom. Na poslavi je govoril tudi naš poslanec tov. Albin Škerk.

VOJMIR TAVČAR

Pismo predsedniku vlade

Enotni protifašistični odbor na Opčinah - sestavljajo ga krajevne organizacije partizanske zveze ANPI, Komunistične partije Italije, Socialistične stranke Italije, Slovenske skupnosti, združenja žensk UDI, slovenskega prosvetnega društva Tabor in športnega društva Polet - je dne 19. t.m. naslovil predsedniku vlade naslednje pismo:

«Prebivalstvo in demokratične organizacije Opčin ugotavljajo, da se fašistični terorizem v Italiji nevarno stopnjuje in da je življenje v tej državi že blizu zadnje meje, ki loči vsaj formalno demokratični red od priznanega fašizma

Državni organi, ki bi morali delovati po duhu in črki ustave, kaj delajo? Mar so pripravljene priznati, da so brez moči pred fašističnimi silami in njihovimi organizatorji in plačniki? Ali so pripravljene sprejeti odgovornost, ki jim pripada, odgovornost za degeneracijo omikanega življenja v tej državi.

Naj vedo, da so v Italiji delavske in demokratične sile, ki ne bodo dopustile, da se povrne fašizem.

Fašizem je povzročil preveč krvavih žrtev prav pri nas, prizadel je prebivalce te dežele, na prvem mestu Slovence.

Fašizem smo že enkrat premagali, ne bomo ga več dopustili.

Zahtevamo, da vsi državni organi zatrejo fašizem, ki ga je že obsodilo italijansko ljudstvo, zahtevamo, da postopajo po republiški ustavi, kateri se morajo podrežati in kateri so se zaprisegli».

Prvomajske prireditve

Tudi letos bo prosvetno društvo «Briški grič» priredilo tradicionalno prvomajsko slavlje »Na Dvoru« v Števerjanu. Spored bo naslednji:

29. aprila ob 11. uri: otvoritev razstave knjig, nastop folklorne skupine Slovenskega dijaškega doma iz Trsta, otvoritev vinske razstave.

1. maja ob 16. uri: zborovanje; govorila bosta predsednik vsedržavnega združenja ANPI poslanec Arrigo Boldrini in predsednik SKGZ Boris Race. Nastopili bosta tudi godbi na pihala iz Nove Gorice in Vogrskega.

6. maja — dan mladine — ob 8. uri začetek planinskega orientacijskega pohoda, ob 16. uri tekmovanje ex tempore v okviru proslav obletnice kmečkih puntov. To tekmovanje prireja Mladinski krožek iz Gorice. Istega dne ob 17. uri: športni in kulturni program, nastopili bodo: Folklorna skupina Sovodnje, otroške folklorne skupine «Dom» iz Gorice, pevski zbor «Briški grič» iz Števerjana ter skupina kotalkarjev.

Plesne zabave so na sporedu 29. in 30. aprila, 1., 5. in 6. maja zvečer.

Prireditveni odbor vljudno vabi obiskovalce iz vse dežele.

V okviru proslav 30. obletnice oboroženega upora proti fašizmu in 29. obletnice splošne vstaje proti nacifašizmu bo 1. maja v Ljudskem domu v Križu velika ljudska manifestacija. Govoril bo predsednik ANPI poslanec Boldrini. Manifestacija se bo začela ob 15. uri, prireja pa jo tržaška federacija KPI.

Stalno slovensko gledališče v Trstu
Kulturni dom

Ivan Pregelj
TOLMINCI

po dramtizaciji Mitje Mejaka za
Stalno slovensko gledališče priredil
Filibert Benedetič.

V petek, 4. maja ob 21
Abonma red A - premierski

Pred novimi volitvami

(Nadaljevanje s 1. stran)

da bi dežela odločneje zahtevala od države in ustanov z državno soudeležbo, naj bi v deželi nudili več investicij za dvig gospodarske ravni in odpravo gospodarske krize, ki povroča izseljevanje in propadanje večjih predelov Furlanije-Juljske krajine. Isto velja za izvajanje 50. člena statuta, na podlagi katerega je država dolžna prispevati za gospodarski razvoj, dosedaj pa ni dala niti vinarja.

Prav tako iz prizadevanj naše skupine ni izostalo nobeno socialno vprašanje, od stanovanjske krize do zdravstvene reforme, ki je še vedno samo obljuba in do reforme

prevoznih sredstev, (ko bi morale javne službe izriniti zasebna neustrezna podjetja, ki povzročajo toliko težkoč in preglavic delavcem na splošno in študirajoči mladini).

Vse to in drugo pozitivno delo naše skupine ni imelo vedno in v vsakem primeru tistega učinka in uspeha, kot bi bilo pričakovati od vloženega truda in dobre volje. Krivdo temu pa je treba pripisati zaprti in nazadnjaški politiki deželne vlade

Vprašanje zase, čeprav ne ločeno od vse ostale dejavnosti dežele, predstavlja priznanje in zaščita pravic slovenske narodne manjšine v naši deželi. Kolikokrat smo ponovili, da ima naša dažela posebni statut zato, ker na njenem ozemlju prebivajo Slovenci. Tega osnovnega dejstva stranke leve sredine v 9. letih delovanja avtonomne dežele niso hotele nikoli upoštevati. Sprizniti se niso hotele niti z ustavnimi določili, ki zagotavljajo enakopravnost vsem jezikovnim manjšinam. Republika ščiti enakopravnost s posebnimi normami ustave, kar pomeni, da ni samo parlament zadolžen, da to vprašanje zakonsko uresniči, temveč je zamišljeno, da republika v celoti s svojo ureditvijo od parlamenta pa do dežel, pokrajin, občin in vseh ostalih državnih in krajevnih ustanov zagotovi popolno enakopravnost manjšin in v našem slučaju slovenske.

Če je tako, kot smo prepričani, da je pravilno, odpadejo vsi izgovori, češ da dežela nima pristojnosti, kar zadeva reševanje teh vprašanj. Nesmiselno je tudi stalno se sklicevati na znano negativno razsodbo ustavnega sodišča. Za stvarno rešitev problemov, ki zanimajo slovensko narodo skupnost je v prvi vrsti potrebna politična volja deželne vlade in vseh krajevnih ustanov v treh pokrajinah, kjer prebivajo Slovenci.

V tej drugi mandatni dobi je bil v tem smislu napravljen skromen korak naprej, ki pa nas ne more zadovoljiti. Prepričani pa smo, da na mesto skromnega bi lahko napravili večjega in še bolj pozitivnega, če bi obstajala dobra volja pri KD in drugih strankah leve sredine. Dejstvo, da nismo dosegli vsega, kar smo si želeli, nas ne sme razočarati temveč, obratno, nas mora hrabriti v borbi za nove pridobitve na tem in drugih področjih.

Skrbno se pripravimo na volitve — za nov demokratični razmah v naši deželi, za rešitev vseh odprtih vprašanj, za poraz levega centra pri nas in sredinsko-levičarske vlade v Rimu.

Nabrežina

(Nadaljevanje z 9. strani)

Potrebna je torej nova uprava, ki naj bo odločna, delovna, demokratična in v kateri naj ne bo nezdravih sil, slovenskih in italijanskih, laičnih in katoliških. SSL je na svojem sestanku priznala, kako porazno je bilo zanjo sodelovanje z demokristjani. Če ji gre za koristi Slovencev bi ne smela odkloniti predlogov največje politične sile opozicije, slovenskih in italijanskih komunistov. Prav tako bi se morali našemu pozivu k demokratični upravi v Devinu - Nabrežini odzvati socialisti. PSI sodeluje s komunisti na vseh ravneh (razen v deželni in v nekaterih krajevnih upravah; op. uredn.).

Že zdavnaj je pokopana praksa diskriminacije do KPI, kar danes odklanja z vso silo tudi pokrajinsko vodstvo socialistične stranke. Nedopustno bi bilo, če bi se nabrežinski socialisti ravnali samo po logiki «struje». PSI povsod po Italiji kritično preverja preteklo levosredinsko izkušnjo in išče novih rešitev. Spričo položaja v Nabrežini bi bilo prav, če bi gledale vse sile v občinskem svetu na stvarne koristi prebivalstva, se otresle protikomunističnih presodkov, ki so zgodovinsko že zdavnaj zastareli in nesmiselni.

Občni zbor PD «Rdeča zvezda»

Prosvetno društvo «Rdeča zvezda» iz Saleža je imelo prejšnji teden svoj občni zbor. Na njem so pregledali dosedanje delovanje ter začrtali smernice za prihodnost. Razveseljivo je dejstvo, da so danes glavni nosilci kulturno-prosvetne dejavnosti v vsej zgoniški občini predvsem mladi ljudje. To potrjuje tudi štiridesetčlanski mladinski zbor.

PRISPEVKI ZA SKLAD «DELA»

Veno Terčon, Mavhinje, 2.000 lir, Josip Petelin, Mavhinje, 1.000 lir, Miro Peric, Šempolaj, 500 lir.
Iskrena hvala.

DELO

glasilo KPI za slov. narod. manjšino
Direktor Marija Bernetič
Ureja uredniški odbor
Odgovorni urednik:
Anton Mirko Kapelj
Uredništvo in uprava: Trst, Ul. Capitolina, 3 - telef. 744-046 - 744-047
Dopisništvo v Gorici: Ul. Locchi, 2
Letna naročnina 1.000 lir
Poštni tekoči račun: Tst 11/7000
Tisk: Tiskarna Riva, Trst, Ul. Torrebianca 12.